

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Názov habilitačnej práce: *Erózia vzťahového ukotvenia ako mechanizmus sociálneho znevýhodnenia detí väznených rodičov*

Celkové hodnotenie habilitačnej práce

Predložená habilitačná práca sa venuje závažnej, spoločensky citlivej a z hľadiska sociálnej práce mimoriadne relevantnej problematike dôsledkov väznenia rodiča na životnú situáciu dieťaťa, so špecifickým dôrazom na vzťahovú dimenziu týchto procesov. Ide o problematiku, ktorá má výrazný interdisciplinárny charakter a ktorá prekračuje hranice samotného penitenciárneho systému. Väznenie rodiča predstavuje zásah nielen do rodinného fungovania, ale môže ovplyvňovať **emocionálnu stabilitu dieťaťa, jeho pocit bezpečia, sociálne vzťahy, materiálne podmienky, školské fungovanie, participáciu, sociálne uznanie a v konečnom dôsledku aj jeho životné príležitosti**.

Za osobitne významné možno považovať skutočnosť, že autorka neostáva pri deskripcii negatívnych dôsledkov väznenia rodiča. Ťažisko habilitačnej práce predstavuje snaha **objasniť mechanizmus**, prostredníctvom ktorého sa skúsenosť väznenia rodiča môže premietat' do sociálneho znevýhodnenia dieťaťa. Tento mechanizmus autorka identifikuje v postupnom oslabovaní jeho vzťahového ukotvenia a konceptualizuje ho prostredníctvom pojmu **erózia vzťahového ukotvenia dieťaťa**. Habilitačná práca je založená na súbore šiestich publikovaných vedeckých výstupov. Ich osobitnú hodnotu vidíme v tom, že netvorí iba formálny súbor publikačných jednotiek, ale vytvárajú **logicky nadväzujúcu a postupne rozvíjanú výskumnú líniu**. Táto línia sa pohybuje od **všeobecnejšieho skúmania well-beingu detí a mladých ľudí a využitia capability prístupu, cez empirické skúmanie životných možností ohrozených detí, postupný prechod k problematike detí väznených rodičov, analýzu ich potrieb a vzťahových strát až po formuláciu širšieho konceptuálneho rámca a jeho implikácií pre sociálnu prácu, jej profesijnú identitu a vzdelávanie**. Práve táto **vývojová kontinuita** predstavuje jednu z najvýraznejších kvalít habilitačnej práce a zároveň dokumentuje vedeckú profiláciu a zrelosť autorky.

Hodnotenie vedeckej línie jednotlivých štúdií

Ad1) *The Well-being of Children and Young People: The Context of Social Services from the Perspective of the Capability Approach*

Prvá štúdia predstavuje významné teoretické a metodologické východisko celej neskoršej výskumnej línie. Jej význam spočíva predovšetkým v tom, že autorka spolu s ďalšími autormi vstupuje do problematiky detského well-beingu prostredníctvom capability prístupu a upozorňuje na potrebu vnímať životnú situáciu dieťaťa v širšom sociálnom a vzťahovom kontexte. Za pozitívne možno hodnotiť empirické zakotvenie štúdie v mixed-methods výskumnom dizajne a využitie 44 hlbších pološtrukturovaných rozhovorov s deťmi, mladými ľuďmi a ich rodičmi alebo pestúnmi. Významné je, že výskumná perspektíva neostáva pri individuálnych charakteristikách dieťaťa, ale sleduje aj sociálne a vzťahové podmienky jeho života. Za mimoriadne podnetné považujeme zistenie, že sociálne služby prispievajú najmä k zvládaniu bezprostredného fungovania dieťaťa, zatiaľ čo ich potenciál podporovať otvorenú a zmysluplnú predstavu budúcnosti zostáva obmedzenejší. Práve perspektíva budúcnosti je dôležitá pre neskorší vývoj autorkinho uvažovania o životných možnostiach dieťaťa. V kontexte habilitačného spisu preto prvú štúdiu vnímame ako **východiskový teoreticko-**

empirický krok, ktorý pripravuje pôdu pre neskoršie skúmanie vzťahov medzi životnými možnosťami dieťaťa, jeho sociálnym prostredím a well-beingom.

Autorský podiel habilitantky vo výške 60 % zároveň dokumentuje jej významnú účasť na tvorbe teoretického rámca, výskumného nástroja a interpretácii zistení.

Ad2) Capabilities and well-being of child and adolescent social services clients in the Czech Republic

Druhá štúdia predstavuje ďalšie rozvinutie capability perspektívy, tentoraz s výraznejším empirickým zameraním. Jej prínos možno vidieť predovšetkým v systematickejšom skúmaní vzťahu medzi žiaducimi a reálne dosahovanými capability a well-beingom detí a dospievajúcich využívajúcich sociálne služby. Metodologicky oceňujeme kombináciu hlbších polostrukturovaných rozhovorov, dotazníka a fokusovej skupiny so sociálnymi pracovníkmi. Takto koncipovaný dizajn umožňuje konfrontovať perspektívu detí s pohľadom ich rodičov či pestúnov a príslušných odborníkov. Za osobitne významné považujeme zistenie o zásadnej úlohe harmonických vzťahov, predovšetkým vzťahov s rodičmi a pestúnmi, pre well-being dieťaťa. Rovnako dôležitý je poznatok o obmedzenej schopnosti detí predstavovať si pozitívnu a otvorenú budúcnosť. Táto štúdia významne rozvíja argumentáciu, ktorá sa neskôr stáva centrálnou pre habilitačnú prácu: **životné možnosti dieťaťa sú podmienené nielen jeho individuálnymi schopnosťami, ale aj kvalitou vzťahového a sociálneho prostredia.**

Za významný považujeme aj **autorský podiel** vo výške 30 %, ktorý zahŕňal účasť na teoretickom rámci, príprave výskumného nástroja, zbere a analýze dát a interpretácii výsledkov.

Ad3) Assessing the well-being of children of incarcerated parents: theoretical and methodological background

Tretia kapitola predstavuje zásadný kvalitatívny posun v celej výskumnej línii, keď sa všeobecná problematika detského well-beingu konkretizuje na špecifickú skupinu **detí väznených rodičov**. Túto kapitolu považujeme za mimoriadne významnú, pretože predstavuje **100 % autorské dielo habilitantky** a súčasne explicitne formuluje teoretické a metodologické východisko výskumného projektu zameraného na deti väznených rodičov. Za osobitne hodnotné považujeme systematické prepojenie konceptu child well-being s capability prístupom. Autorka tým vytvára interpretačný rámec, ktorý umožňuje posudzovať situáciu dieťaťa nielen prostredníctvom deficitov a problémov, ale predovšetkým z hľadiska jeho reálnych životných možností. Veľmi pozitívne hodnotíme aj metodologickú prepracovanosť projektu **Parenting Behind Bars**. Kombinácia kvalitatívnych a kvantitatívnych stratégií, rozhovorov, fokusových skupín, kresby u najmladších detí a vekovo diferencovaných dotazníkov predstavuje primeraný spôsob zachytenia komplexnosti skúmanej problematiky. Táto kapitola zároveň vytvára dôležitý základ pre ďalší rozvoj konceptu sociálneho znevýhodnenia. Väznenie rodiča tu nie je interpretované iba ako izolovaná udalosť, ale ako potenciálne **komplexný zásah do životných možností, vzťahového prostredia a budúcej životnej trajektórie dieťaťa.**

Z hľadiska habilitačnej práce ide preto o významný konceptuálny most medzi predchádzajúcou výskumnou orientáciou autorky a vlastným jadrom habilitačnej práce.

AD4) Needs of Children With Incarcerated Parents in Their Own Voice

Štvrtá štúdia predstavuje jednu z kľúčových empirických súčastí habilitačného spisu. Jej osobitnú hodnotu vidím v tom, že do centra výskumnej pozornosti stavia **vlastný názor detí**

väznených rodičov. Tento aspekt považujeme za veľmi významný aj z hľadiska sociálnej práce, pretože práve názor dieťaťa býva pri rozhodovaní o jeho životnej situácii často sprostredkovaný dospelými aktérmi. Výsledky poukazujú na **význam lásky, starostlivosti, emocionálnej podpory, bezpečia, kontaktu s väzneným rodičom, fyzickej blízkosti a zachovania vzťahovej kontinuity.** Súčasne identifikujú potrebu ekonomického zabezpečenia, psychickej opory, možnosti zdieľať svoju skúsenosť a ochranu pred stigmatizáciou. Za osobitne cenné považujeme zistenia, ktoré presahujú štandardne formulované kategórie potrieb – napríklad **potrebu návratu rodiča, potrebu nebyť posudzovaný za konanie rodiča alebo význam dieťaťa ako zdroja opory.** Štúdia významne podporuje hlavnú argumentáciu habilitačnej práce: sociálne znevýhodnenie detí väznených rodičov nemožno redukovať na materiálnu depriváciu alebo individuálne psychické problémy. Ide aj o narušenie podmienok, v ktorých dieťa prežíva **bezpečie, blízkosť, uznanie, dôstojnosť a sociálnu príslušnosť.**

Autorský podiel vo výške 50 % pritom zahŕňal tvorbu teoretického rámca, prípravu výskumného dizajnu a interpretáciu výsledkov.

Ad5) *Childhood in the Shadows of the Bars: How Children and Adults Perceive the Impact of Parental Incarceration*

Piata kapitola predstavuje **empirické ťažisko celého habilitačnej práce.** Jej osobitnou kvalitou je mnohovýrovné zachytenie skúmanej problematiky prostredníctvom perspektív troch skupín **aktérov – detí, opatrovujúcich osôb a väznených rodičov.** Výsledky ukazujú, že dôsledky väznenia rodiča zasahujú viaceré oblasti života dieťaťa – **emocionálne prežívanie, pocit bezpečia, rodičovskú starostlivosť, materiálne podmienky, školské fungovanie, sociálne vzťahy a skúsenosť so stigmatizáciou.** Za mimoriadne významné považujem zachytenie **vývojovej dynamiky týchto dôsledkov.** Zistenie, že sa v závislosti od veku dieťaťa mení dominantná rovina negatívnych dôsledkov – od narušenia bezpečia v rodine cez problémy vo vrstovníckych vzťahoch až po otázky prijatia a rešpektu v širšej spoločnosti – predstavuje významný prínos pre sociálnu prácu. Práve táto dynamika umožňuje lepšie porozumieť tomu, že sociálne znevýhodnenie nevzniká ako okamžitý dôsledok jedinej udalosti. Môže ísť o **postupný proces presúvania a kumulácie znevýhodňujúcich účinkov naprieč jednotlivými sociálnymi prostrediami dieťaťa.** Autorkina interpretácia tohto procesu vytvára významný prechod k následnej konceptualizácii erózie vzťahového ukotvenia.

Vzhľadom na 100 % **autorský podiel habilitantky** ide o výstup, ktorý veľmi presvedčivo dokumentuje jej samostatnú vedeckú kompetenciu, schopnosť viesť výskumné uvažovanie, interpretovať empirické údaje a formulovať vlastné vedecké závery.

Ad6) *The Concept of Professional Identity in Selected Approaches to the Education of Social Workers*

Šiesta štúdia predstavuje zdanlivo tematicky širší, v skutočnosti však pre habilitačnú prácu veľmi dôležitý záverečný článok celej výskumnej línie. Jej význam vidím v tom, že pozornosť presúva od skúmaného sociálneho problému k otázke, **aký typ profesijného uvažovania sociálna práca potrebuje na jeho adekvátne rozpoznanie a riešenie.** Kapitola zdôrazňuje význam reflektívneho a komplexného chápania klientovej situácie. To je v priamom súlade so systémovým charakterom habilitačnej práce. Pri práci s dieťaťom väzneného rodiča totiž sociálny pracovník nemôže zostať iba pri identifikácii individuálneho problému dieťaťa. Musí byť schopný **rozpoznať vzťahové, rodinné, sociálne, inštitucionálne a štrukturálne súvislosti.** Za veľmi dôležitú považujeme implikáciu týkajúcu sa samotného spôsobu posudzovania kontaktu dieťaťa s väzneným rodičom. Ak je tento kontakt automaticky

interpretovaný iba ako rizikový, môže sociálna práca paradoxne prispieť k ďalšiemu oslabovaniu vzťahového ukotvenia dieťaťa. Naopak, reflektívne a vzťahovo citlivé posúdenie umožňuje zohľadniť aj význam zachovania väzby pre bezpečie, identitu a well-being dieťaťa.

Autorský podiel vo výške 60 % a významná účasť na koncepčnom a interpretačnom spracovaní štúdie podporujú záver o dlhodobej profilácii habilitantky v oblasti reflektívnej a systémovo orientovanej sociálnej práce.

Syntéza šiestich štúdií ako hlavný vedecký prínos

Za kľúčové možno považovať a zdôrazniť, že vedecká hodnota predloženej habilitačnej práce nespočíva v jednoduchom súčte šiestich štúdií. Ich význam vzniká predovšetkým ich vzájomným prepojením a postupnou konceptuálnou syntézou.

Výskumná línia sa vyvíja od otázky:

Ako chápať well-being a životné možnosti ohrozených detí?

cez otázku:

Akú úlohu v týchto životných možnostiach zohrávajú vzťahy a sociálne prostredie?

až k otázke:

Ako môže väznenie rodiča narušiť vzťahové prostredie dieťaťa a prostredníctvom tohto narušenia obmedziť jeho životné možnosti a sociálnu participáciu?

Na túto postupne sa vyostrujúcu otázku habilitačná práca odpovedá formuláciou konceptu ***erózie vzťahového ukotvenia dieťaťa***.

Za vedecky významné považujeme práve toto prepojenie:

well-being → capability → vzťahové podmienky → deti väznených rodičov → potreby a vzťahové straty → viacúrovňové dôsledky → erózia vzťahového ukotvenia → sociálne znevýhodnenie → riziko sociálneho vylúčenia → implikácie pre sociálnu prácu.

Takto koncipovaná výskumná línia vykazuje znaky ***systematického rozvoja vlastnej vedeckej problematiky***.

Originalita konceptu erózie vzťahového ukotvenia

Za najvýznamnejší vedecký prínos habilitačného spisu považujeme konceptualizáciu ***erózie vzťahového ukotvenia dieťaťa***. Jeho prínos vidíme v možnosti vysvetliť sociálne znevýhodnenie detí väznených rodičov ako proces, ktorý nevzniká iba priamym pôsobením väzníka rodiča, ale prostredníctvom postupného narušania siete vzťahov a sociálnych zdrojov.

Vzťahové ukotvenie je v tomto chápaní širšie než samotná väzba dieťaťa k väznenému rodičovi. Zahŕňa širší systém vzťahov, v ktorom dieťa nachádza bezpečie, stabilitu, sociálne uznanie, identitu, podporu a možnosť orientovať sa vo svojom sociálnom svete.

V tomto smere predstavuje koncept erózie vzťahového ukotvenia významné prepojenie medzi ***vzťahovou perspektívou a capability prístupom***.

Narušenie vzťahového prostredia totiž nie je významné iba preto, že dieťa stráca alebo oslabuje určitý vzťah. Je významné predovšetkým preto, že tým môže dochádzať k obmedzovaniu jeho reálnych životných možností. Dieťa môže postupne strácať nielen kontakt s významnou osobou, ale aj pocit bezpečia, sociálne uznanie, podporu, možnosť participovať a dôveru v budúcnosť. V krajnom prípade môže tento proces prispievať k sociálnej izolácii a sociálnemu vylúčeniu.

Takto formulovaný koncept preto považujeme za perspektívny príspevok k ďalšiemu rozvoju teórie sociálnej práce.

Systémové uchopenie skúmanej problematiky

Osobitne oceňujeme *systémový postup pri spracovaní celej problematiky*. Dieťa nie je v habilitačnej práci vnímané ako izolovaný jedinec, ale ako súčasť komplexného systému vzťahov a sociálnych prostredí. Do jeho životnej situácie vstupujú rodina, širšia rodina, väznený rodič, opatrojúca osoba, škola, rovesnícke prostredie, sociálne služby, inštitúcie a širšie spoločenské prostredie.

Systémová perspektíva zároveň umožňuje vysvetliť, prečo rovnaká životná udalosť nemusí mať rovnaký účinok na všetky deti. Rozhodujúca je kvalita vzťahov, dostupnosť podporných zdrojov, schopnosť sociálneho prostredia reagovať a miera stigmatizácie či sociálneho uznania.

Za veľmi významné považujeme, že systémový prístup v práci neslúži iba ako všeobecné metodologické označenie. Je využitý ako *spôsob interpretácie mechanizmov sociálneho znevýhodnenia*. Umožňuje sledovať, ako sa narušenie vzťahu na jednej úrovni môže postupne prenášať do ďalších sociálnych prostredí dieťaťa.

Práve v tomto vidíme výraznú hodnotu práce pre sociálnu prácu: systémové uvažovanie umožňuje identifikovať nielen riziká, ale aj *potenciálne miesta intervencie*.

Prínos pre teóriu, prax a vzdelávanie sociálnej práce

Habilitačná práca má významný potenciál pre rozvoj teórie sociálnej práce, pretože rozširuje chápanie sociálneho znevýhodnenia o vzťahovú dimenziu. Sociálne znevýhodnenie nie je interpretované iba ako dôsledok nedostatku materiálnych zdrojov alebo individuálnych deficitov, ale aj ako proces súvisiaci s narušením sociálnych a vzťahových podmienok života človeka. V oblasti sociálnej praxe práca poukazuje na potrebu intervencií, ktoré nebudú orientované iba na zmiernenie jednotlivých problémov dieťaťa, ale aj na *ochranu, udržiavanie a obnovovanie jeho vzťahových zdrojov*. Významný je pritom preventívny rozmer. Ak erózia vzťahového ukotvenia predstavuje proces, potom sociálna práca môže identifikovať jeho prejavy v skorších fázach a intervenovať predtým, než dôjde k závažnejšiemu sociálnemu vylúčeniu.

Habilitačná práca má zároveň výrazný potenciál pre *vzdelávanie sociálnych pracovníkov*. Poukazuje na potrebu rozvíjať schopnosť profesionálov uvažovať systémovo, reflektívne a vzťahovo citlivo.

Vedecká samostatnosť habilitantky

Za významný aspekt hodnotenia považujeme aj autorskú účasť habilitantky na jednotlivých výstupoch.

Autorský podiel 60 % v prvej štúdii, 30 % v druhej štúdii a 50 % vo štvrtej štúdii dokumentuje jej aktívnu účasť na tvorbe teoretických rámcov, výskumných nástrojov, výskumného dizajnu, zbere a analýze dát a interpretácii výsledkov.

Osobitnú váhu však majú dve samostatné autorské kapitoly – tretia a piata, pri ktorých habilitantka uvádza **100 % autorský podiel**. Práve tieto dve kapitoly majú v štruktúre habilitačnej práce mimoriadny význam. Tretia kapitola demonštruje schopnosť samostatne vytvoriť teoreticko-metodologický rámec skúmanej problematiky, zatiaľ čo piata kapitola predstavuje samostatné empirické a analytické rozpracovanie dopadov väznenia rodiča.

V spojení s ostatnými spoluautorskými štúdiami tak možno sledovať nielen publikačnú aktivitu, ale predovšetkým *postupné formovanie vlastnej vedeckej identity a samostatného odborného stanoviska habilitantky*.

Kritické zhodnotenie a podnety k odbornej diskusii

Habilitačnú prácu hodnotíme jednoznačne pozitívne. Za jej vedeckú kvalitu však nepovažujeme iba množstvo empirických zistení, ale predovšetkým schopnosť autorky premeniť tieto zistenia na konceptuálny rámec.

Práve preto považujeme za vhodné uviesť aj niekoľko otázok, ktoré môžu byť predmetom odbornej diskusie pri obhajobe. Tieto otázky vnímam ako **podnety na ďalšie teoretické a empirické rozpracovanie konceptu erózie vzťahového ukotvenia**.

1. Vymedzenie konceptu vo vzťahu k attachmentu

Koncept erózie vzťahového ukotvenia prirodzene evokuje teóriu attachmentu a koncept väzby dieťaťa. Zároveň však z predloženej práce vyplýva, že autorka chápe vzťahové ukotvenie širšie – ako sieť vzťahov a sociálnych zdrojov, ktoré poskytujú dieťaťu bezpečie, stabilitu, uznanie a sociálnu príslušnosť.

Otázka: *V čom autorka vidí najzásadnejší rozdiel medzi konceptom erózie vzťahového ukotvenia a klasickým konceptom attachmentu a kde podľa nej vedie hranica medzi psychickou väzbou a sociálne kontextualizovaným vzťahovým ukotvením?*

2. Vzťah ku konceptom sociálneho kapitálu a sociálneho vylúčenia

Koncept vzťahového ukotvenia má prirodzené väzby aj na koncepty sociálneho kapitálu, sociálnej opory, sociálnej integrácie a sociálneho vylúčenia.

Otázka: *Čím je koncept erózie vzťahového ukotvenia teoreticky špecifický v porovnaní s konceptom sociálneho kapitálu alebo sociálnej opory a v čom predstavuje pridanú hodnotu pre teóriu sociálnej práce?*

3. Procesualita erózie

Jedným z najzaujímavejších aspektov práce je chápanie erózie ako postupného procesu, ktorý môže prechádzať z rodinnej roviny do rovesníckeho, školského a širšieho sociálneho prostredia.

Otázka: *Aké konkrétne indikátory by podľa autorky bolo možné použiť na empirické zachytenie jednotlivých fáz erózie vzťahového ukotvenia a ako by bolo možné odlišiť jej jednotlivé stupne?*

4. Kauzalita a alternatívne vysvetlenia

Práca presvedčivo ukazuje súvislosti medzi väznením rodiča, narušením vzťahového prostredia a sociálnym znevýhodnením dieťaťa. Súčasne však životná situácia týchto detí môže byť ovplyvnená aj ďalšími faktormi, ktoré predchádzali samotnému väzneniu rodiča – napríklad chudobou, konfliktmi v rodine, nestabilitou bývania alebo ďalšími sociálnymi rizikami.

Otázka: *Ako autorka metodologicky rozlišuje medzi dôsledkami samotného väznenia rodiča a dôsledkami širšej kumulácie sociálnych a rodinných rizík, ktoré mohli byť prítomné už pred väznením?*

5. Možnosti ďalšieho empirického overovania konceptu

Koncept erózie vzťahového ukotvenia predstavuje perspektívny teoretický prínos. Jeho ďalší rozvoj si však bude vyžadovať jeho systematickejšie empirické overovanie.

Otázka: *Ako by autorka navrhla operacionalizovať koncept erózie vzťahového ukotvenia tak, aby bolo možné jeho prítomnosť a intenzitu skúmať aj kvantitatívne, prípadne longitudinálne?*

6. Implikácie pre sociálnu prácu

Práca veľmi presvedčivo poukazuje na potrebu vzťahovo citlivej a systémovej sociálnej práce.

Otázka: *Keby mala autorka na základe svojich zistení formulovať tri najdôležitejšie princípy intervencie sociálnej práce s deťmi väznených rodičov, ktoré by považovala za nevyhnutné pre zabránenie alebo spomalenie procesu erózie ich vzťahového ukotvenia?*

7. Univerzálnosť konceptu

Koncept vzniká v kontexte špecifickej skupiny detí – detí väznených rodičov. Jeho teoretický potenciál však môže byť širší.

Otázka: *Do akej miery považuje autorka koncept erózie vzťahového ukotvenia za špecifický pre deti väznených rodičov a do akej miery ho možno aplikovať aj na iné situácie sociálneho znevýhodnenia, napríklad deti v náhradnej starostlivosti, deti zažívajúce migráciu rodiča, rozpad rodiny alebo dlhodobú sociálnu izoláciu?*

Záverečné stanovisko

Predloženú habilitačnú prácu hodnotím ako **vedecky konzistentné, koncepčne premyslené, originálne a spoločensky významné dielo**, ktoré prináša relevantný príspevok k rozvoju poznania v odbore sociálna práca.

Jej význam spočíva v niekoľkých vzájomne prepojených rovinách.

Prvou je **kontinuita vedeckého smerovania**, ktorá je dokumentovaná postupným prechodom od problematiky detského well-beingu a capability prístupu k špecifickej problematike detí väznených rodičov.

Druhou je **empirická hodnota**, založená na využití kvalitatívnych a kvantitatívnych výskumných postupov a na zapojení viacerých perspektív – samotných detí, rodičov, opatrovujúcich osôb a sociálnych pracovníkov.

Tretou je **konceptuálny prínos**, reprezentovaný formuláciou erózie vzťahového ukotvenia ako mechanizmu sociálneho znevýhodnenia.

Štvrtou je **systémový charakter práce**, ktorý umožňuje sledovať prepojenie individuálnej, vzťahovej, rodinnej, inštitucionálnej a spoločenskej úrovne.

Piatou je **aplikačný a profesijný význam**, ktorý sa prejavuje v implikáciách pre sociálnu intervenciu, prevenciu sociálneho vylúčenia a vzdelávanie sociálnych pracovníkov.

Za osobitne významné považujeme, že habilitačná práca posúva odbornú diskusiu od konštatovania, že **deti väznených rodičov predstavujú skupinu vystavenú zvýšenému riziku sociálneho znevýhodnenia**, k otázke, akými mechanizmami sa toto znevýhodnenie vytvára, prehľbuje a môže reprodukovať v ďalších oblastiach sociálneho života.

Práve odpoveď na túto otázku prostredníctvom konceptu **erózie vzťahového ukotvenia** predstavuje podľa môjho názoru najvýraznejší vedecký prínos predloženej habilitačnej práce.

Habilitačná práca zároveň presvedčivo ukazuje, že **vzťahové ukotvenie nie je iba psychologickou kategóriou, ale predstavuje významný sociálny zdroj a podmienku sociálneho fungovania dieťaťa**.

Takto formulované poznanie má potenciál presiahnuť samotnú problematiku detí väznených rodičov a stať sa východiskom pre ďalšie skúmanie vzťahových mechanizmov sociálneho znevýhodnenia aj pri iných skupinách detí a dospelých nachádzajúcich sa v zraniteľných životných situáciách.

Habilitačná práca Mgr. Jitky Navrátilovej, Ph.D. „*The Erosion of Relational Anchoring as a Mechanism of Social Disadvantage among Children of Incarcerated Parents*“ spĺňa požiadavky štandardne kladené na habilitačné práce v obore Sociálna politika a sociálna práca.

Dňa 30.8.2026

